

long zonder ademhaling, een hart dat niet klopt. De Dienaar kan ons niets toebrengen, en evenmin kan van dat water of dat brood aan onze ziel iets toekomen. Die onze ziel bewerken, begeraden en begiften kan, is alleen de Heere. Dit geldt reeds van de prediking des Woords, die ons niet nut en geen bate brengt, zoo de innerlijke prediking van den Heiligen Geest niet door Christus uit den hemel in onze ziel wordt uitgezonden. Maar dit nu geldt in sterker mate nog van het Sacrament, dat puur doode vorm blijft, zoo niet Christus uit den hemel met de werking zijner genade, de bediening van het Water, en zoo ook van het Brood en den Wijn verzelt. Ge moet dus bij het Sacrament, om zijn *wezen* te verstaan, niet zien op wat voorafging, noch op wat er voor de toekomst uit volgen kan. Dat komt er ook wel bij, en moet wel ter dege te sprake komen, maar dat is het eigenlijke Sacrament niet. Dat raakt wel de *veronderstelling* van het Sacrament en zijn *nakomende vrucht*, maar niet zijn *wezen* en zijn eigenlijke *bestand*. En van tweeën één, of er zijn geen Sacramenten, en de Heere heeft niets wat daarop gelijk ingesteld, of zoo hij wel waarlijk een Sacrament heeft ingesteld, dan bestaat het wezen van dit Sacrament altoos hierin, dat hij tot zijn dienaren en tot zijn kerk zegt: Doe gij dit; richt gij deze uitwendige teekenen aan; en als gij in gehoorzaamheid aan uw Heere, deze teekenen aldus aanricht, zal ik uit den hemel, van den troon der genade, de daarbij behorende genade in de ziel doen werken.

Zoo dikwijls dus de heilige Doop in het midden der gemeente bediend wordt, hebt ge te verstaan, dat op hetzelfde oogenblik, waarop de Dienaar het water van den Doop toedient, uw Middelaar en Heiland uit den hemel, waar hij aan de rechterhand Gods verhoord is, een genadewerking werkt in de ziel van het kind of den persoon, die gedoopt wordt. Dat het kan gebeuren, en vaak gebeurt, dat deze genadewerking uitblijft, ontkenne we daarom niet. Dit punt komt later ter sprake. Maar dan volgt er alleen uit, dat er wel de vorm van het Sacrament was, maar niet het Sacrament in zijn *wezen*; of wil men, dat er geen waarachtig Doopsel plaats had. Dit vloeit voort uit onze beperktheid en menselijke kortzichtigheid, doordien ons de gave ontbreekt, om bij elk kind dat ten Doop wordt aangeboden, te onderscheiden of dit kindeke eens voor den troon eeuwiglijk juichen zal. Maar deze onze kortzichtigheid mag nooit de maatstaf zijn, waarnaar we het Sacrament beoordeelen. Het Sacrament van den Doop is een heilige, een goddelijke instelling, die uitsluitend mag beoordeeld naar den maatstaf van zijn *Insteller*, en deze maatstaf eischt, dat het niet blijve bij wat de Dienaar doet, maar dat de actie, de werking, de bezieling der hemelsche genade, die door Christus uit den hemel wordt gewerkt, het uitwendige teeken begeleidt, navolge en verselle.

Wie het anders leert, snijdt de kerk van den Christus af; stelt het Sacrament op menschenwerk in plaats van op een werking des Heeren; en is er verantwoordelijk voor, zoo door deze onheilge opvatting de kerk in den dood teruginkt.

KUYPER.

„Van harte gehoorzaam“.

Maar Gode zij dank, dat gij wel diestnachten der zonde waart, maar dat gij nu van harte gehoorzaam geworden zijt aan het voorbeeld der leer, tot hetwelk gij overgegeven zijt.

Rom. 6: 17.

Te gehoorzamen is de zaligste godsvrucht. Velen verstaan dat niet en vinden meer lust in het heerschen en bevelen, of althans in de vrijheid, om hun eigen wil te doen en de lusten van hun eigen hart te volgen.

Voor onze zondige natuur schijnt gehoorzamen iets zeer pijnlijks te zijn. Iets, waardoor we ons vernederd en gekrenkt en gekwetst gevoelen. En juist omdat onze natuur zoo zondig, en daardoor zoo verduisterd is, weten we niet, hoe onze ziel juist alleen door te gehoorzamen tot haar hoogsten en zuiversten adel komen kan.

Het voorbeeld van Jezus is hier wel het allersterk.

Hij, die machtige Heere en Heiland, die in de gestaltenisse Gods was, en voor wien alle engelen en serafim zich nederbuigen, heeft, hoewel hij de Zoon Gods was, nochtans *gehoorzaamheid* geleerd.

Dit is een aanbiddelijk voorbeeld om ook ons het zoete en het heerlijke der gehoorzaamheid aan te prijzen.

Want dat Jezus gehoorzaamheid geleerd heeft, beduidt volstrekt niet, wat men er van maakt, als had het onzen Heiland zulk een pijnlijke worsteling gekost, om zich in de gehoorzaamheid te voegen. Luister maar hoe hij zelf bezeugt: „Mijn spijze is het, dat ik doe den wil desgenen, die mij gezonden heeft, en zijn werk volbrengen.“

Uw Heiland heeft het dus niet beneden zich geacht, niet als vrij man, gelijk men het noemt, en als „zijn eigen meester“, maar als een „gezondene“ de wereld in te gaan, werk te doen dat hem opgedragen was, en uit te voeren den wil van zijn Zender. En dit heeft uw Jezus gedaan, niet met wrok, niet uit dwang, maar met vreugde, naar den lust zijner harten, zoodat het zijn spijze was. En daarom komt uw Middelaar er dan ook telkens op terug, niet alleen bij zijn discipelen, maar ook als hij tot de schare greekt, om het hun te betuigen, dat hij gekomen is niet om zijn wil te doen, maar den wil desgenen die hem gezonden heeft.

Hij roemt er in, als hij zeggen kan: „Dit heb ik van mijn Vader ontvangen“.

Ziehier dan het verheven voorbeeld voor al Gods kinderen. Dit is het waarvan geschreven staat: „opdat gij in zijne voetstappen wandelen zoudt.“

Denk het toch eens in, gelijk het tusschen u en uw God ligt.

Hij, die hooge, heerlijke Majesteit, dat Eeuwige en volzalige Wezen, en gij een stofje aan de weegschaal, een druppel aan den emmer. Wat zoudt gij u dan vermeten en eigen wil tegenover den Heere uwen God te hebben! Hoe zou het in uw vermetel brein opkomen, om ook maar één oogenblik te zeggen: „Wat God wil zal niet gebeuren, en wat ik wil zal bestaan!“

En toch, hoe onzinnig dit ook klinkt, toch is dat juist hetgeen gij elken dag opnieuw doet; want dat juist is het ware karakter der zonde. Niet zijn wil, maar mijn wil. Dat bracht Eva ten val en Adam met haar. En dat is het woelen van het opstandig menschenras gebleven tot op dezen dag.

Daarom heeft Jezus uw Heiland u in het Onze Vader, nog eerge om een bete dagelijksch brood bidt, deze diep geestelijke bede op de lippen gelegd: Dat toch door mij en al Gods kinderen op aarde even volvaardig uw wil moge volvoerd worden, als de engelen dit in den hemel doen.

Dunkt u dat een engel, dat een cherub, dat een serafijn er zoo laag om staat, omdat hij nooit anders doet dan gehoorzamen, en geen anderen lust kent, dan Gods wil te doen? Zie, al de onredelijke schepelen gaan zooals God wil dat ze gaan, en de leliën bloeien, en de sterren loopen op heer baan, en de vogelen des hemels trekken, en de bij puurt haar honing, alles naar het hoog bevel van hun God.

Maar deze onredelijke creaturen doen dit uit instinct, vanzelf, zonder zedelijke deugde-oefening.

Maar zoo zijn Gods engelen niet. Zij weten wat ze doen. Ze doen het niet gedwongen, maar uit eigen aandrif. Ze houden zondigen zooals gij zondigt. Maar ze willen niet zondigen, en al hun lust is om gehoorzaam te zijn, en in die gehoorzaamheid de glorie hunner existentie te zoeken.

En juist dit maakt ze zalig.

Niet dat ze gehoorzamen tegen hun hart in, maar dat ze gehoorzaam zijn van harte, en dat zij op hun manier jubelen kunnen wat Jezus jubelde: „Te gehoorzamen is onze spijze.“

En omdat dit zoo zalig, omdat dit zoo heerlijk is, daarom leert Jezus ons, als om een der hoogste heilgoederen, ook om die hartelijke gehoorzaamheid bidden. Uw wil geschiede gelijk in den hemel door uw engelen, zoo ook op aarde door uw kinderen!

Nu worstelt gij met uw wil tegen Gods wil op tweeërlei manier.

Vooreerst bij lijden en bij rouw. Gij hebt een lief kind, uw oogappel, de lust van uw hart. En God maakt dat kind ziek, en zijn wil is het dat uw lieveling sterve. Maar gij wilt dat niet, en stelt uw wil, dat uw kind blijve leven, tegen Gods wil over.

Dat helpt u dan natuurlijk niets. Uw kind sterft toch. En dan komt voor u de taak om in Gods wil te berusten.

Nu, dat doen de meesten dan ook; eenvoudig omdat ze onmachtig zijn, om er iets aan te doen; en er ligt dus volstrekt geen godvruchtigheid in zulk berusten. Komt het niet verder met u, dan is zulk een berusten eenvoudig het bukken voor overmacht.

Daarop slaat die bede van het Onze Vader dan ook volstrekt niet.

Neen, die bede ziet op een geheel andere worsteling van uw wil met den wil van uw God.

Die bede ziet op het al of niet doorzetten van uw zonde.

Stel, er is iemand dien ge niet best zelden kunt, zoover verdriet als hij u in uw leven aandeeld. Nu hoort ge iets kwaads van dien man, en dus biedt zich u de gelegenheid aan, om u op hem te wreken, door dat kwaad rechtbaar te maken.

In die omstandigheid nu wil God, dat ge zwijgen zult, en gij wilt spreken.

Zal nu Gods wil doorgaan, of uw wil? En zie, straks, als ge een vriend of gebuur ontmoet, vertelt ge dat kwaad gerucht van uw plager toch.

Zoo is dus Gods wil weerstaan, en uw wil is doorgezet.

Gij hebt uw God niet willen gehoorzamen. En in dat niet gehoorzamen school uw zonde!

Nu gevoelt ge toch wat gehoorzamen is. Maar het gaat nog dieper.

Er zijn toch kinderen Gods, die zoover kwamen, dat ze in zulk een zielstrijd overwonnen, en *zwegen*, waar zij spreken wilden, en die *zwegen*, omdat God het zoo wilde.

Dus uit gehoorzaamheid.

Maar wat bewoog hen daartoe?

Soms, ge weet het aan uzelen wel, vreeze voor Gods ontzaglijke toorn. Een ander maal, de behoefte die ze aan een bijzonderen zegen of de afwending van een gevaar hadden. Ook wel de zucht, om als geestelijke personen te kunnen zeggen, dat ze overwonnen hadden.

En in geen der drie gevallen was het natuurlijk de *ware*, de *geestelijke* gehoorzaamheid van Gods kind.

Neen, God wil dat ge gehoorzaam zult zijn van harte.

Omdat ge er lust aan hebt.

Uit stil besef en heilig geloof, dat Gods wil beter is dan de uwe.

Niet uit een verstoppende eenswilligheid, die op een knakken en dooden van het wilsvermogen in uzelen uitloopt, maar met zulk een vreugde en lust, dat uw wil, krachtig opwakende, den wille Gods met liefde aangrijpt.

De stemming van Psalm 119.

Bewondering voor het heilig gebod. Aanbiddende verachting bij het staren in het schoone van Gods wet. Stille, dweepende verachting, om door die geboden tot Gods liefde te worden getrokken.

Zoo komt het dus ten slotte ook bij het gehoorzamen op den zin, op de gesteldheid, op de innerlijke beweging van uw godvruchtig gemoed aan.

Gehoorzamen, maar met een morrend hart, is geen kinderlijk willen, maar het buigen en bukken van een slaafsche geest.

En dan eerst komt het geestelijk, het kinde-lijk, het godvruchtig gehoorzamen in u tot stand, als ge innerlijk zóó omgezegt en tot uw God bekeerd zijt, dat ge *lust* aan zijn gebod hebt, omdat het zijn gebod is, en omdat ge alles wat in uw God is en van uw God komt, zoo eeuwig heerlijk en schoon vindt.

En zoo voelt ge dus wel, dat ge naar uw God toe moet, om van Hem nederig te begeeren, dat Hij u alzo *leere* gehoorzamen; dat Hij door zijnen Heiligen Geest daartoe uw hart innerlijk beweegt; en dat Hij door zijn verkiezende liefde u den heerlijksten smaak voor zulk een gehoorzaamheid in het harte schenke.

Alleen blijft het dan maar de vraag, of ge het *meent*, als ge zoo bidt.

En daar kunt ge de proef van nemen. Immers, op aarde heeft God ook allerlei

menschen over u gesteld, om u aan dat gehoorzamen te wennen.

En het is dus maar de vraag, of ge in die leerschool van het leven, u in dat *lagere* gehoorzamen oefenen zult, of wel, dat ge het gehoorzamen van uw aardschen vader een hinder blijft vinden.

In het laatste geval toch, kan uw bede om gehoorzaamheid door uw God nog niet worden verhoord.

KUYPER.

Amsterdam, 9 Mei 1890.

In het Synodaal genootschap blijft het een onoverwinnelijk huishouden.

Zie er hier weer drie stalen van.

De Synodale kerkeraad in het dorp Berkel is bij het Classicaal Bestuur aangeklaagd, o. m. omdat dominee recht had op een traktement en een bank in de kerk.

Dominee intusschen, noch vrouw noch kind hebbende, kon heel die bank niet bezetten, en kwam toen overeen, dat de niet-bezette plaatsen, ten bate van zijn beurs, verhuurd zouden worden.

Zulks is dan ook geschied, maar tot dusver heeft dominee er geen cent van gezien.

Vandaar de aanklacht. Zoo althans vermeldt de *Delenvar*.

In Weesp is het weer een ander geval. Daar opt men het Classicaal Bestuur van Amsterdam.

Bij het aannemen toch op belijdenis doet men aan de aannemelingen daar niet de vraag over de Reglementen, gelijk die is voorgelaten, maar voegt er bij: *voor zover ze met Gods Woord overeenkomen*.

Justus dus het lijne puntje, dat spil van heel de Synodale macht is, wordt door den kerkeraad van Weesp opzij geschoven.

Deze kerkeraad neemt in beginsel het standpunt der Doleantie in.

Geen souveriniteit meer van de Synode. Als de Synode tegen Gods Woord ingaat, bindt haar gezag niet.

Onze correspondent zegt onder getuigen voor de waarheid van zijne mededeeling te kunnen instaan.

En na Berkel en Weesp komt dan Goes met het zonderlinge geval van Ds. Huët.

Men weet dat deze predikant onder het Synodaal régime zich van zijn oude vrienden geheel had afgescheiden, en na allerlei slingeringen geslingerd te hebben, ten leste aan het oproepen van geesten van gestorven menschen was gaan meedoen.

Hier vond de Synode niets in.

De Gereformeerde predikanten wierden afgezet, maar deze oproeper van gestorvenen mocht vrijuit zijn verwoesting in het Synodale genootschap, afdeling Goes, aanrichten.

En hoe ook Huët's oude vrienden, en ook de *Herant*, Ds. Huët waarschuwen, dat hij in strikken van Satan was gevangen, niets hielp. Vaak ontvingen we op ons broederlijk vermaan vrij krasse brieven ons bestraffende over onzen euvelmoed, dat we zoo heilig werk verstoorden.

Doch zie, thans is Ds. Huët zelf ontvankelijk, en men kon dezer dagen in de *Vredede* lezen:

„Groote blijdschap. Geloofd en gepraesent zij de Naam van onzen dierbaren Verlosser en Heiland Jezus Christus!“

Ons gebod, het eendrachtig, volhardend gebod vier kinderen Gods in Nederland en elders, is verhoord. Onze bemide broeder, Ds. P. Huët te Goes, is aan de voeten van Jezus teruggekeerd, tot den eenvoud des geloofs naar de Schriften teruggegaan en bekend, in den weg van het Spiritisme, waarop hij door listige verleiding des Satans gekomen was, God en Zijn Woord te hebben verlaten. Met diepen weemoed geeft hij hiervan getuigenis, waar het behoort; gelukkig in het geloof der schuldvergeving door het bloed des Lams.

Hij belijdt wat we altijd geloofd hebben: „Ik heb met het hoofd gedwaald en heb grootelijks gezondigd en velen smart aangedaan, maar de liefde Gods is in mijn hart gebleven.“

De Heere alleen weet, hoe groot een misdrijf dat is, en zoolks een moeder de smarten niet meer gedenkt, als het kind geboren is, zoo is ook hij ons de smart vergeten en heeft de blijdschap daarvoor plaats gemaakt.

Wat verdorven is door zijn Spiritisme, kan onze broeder niet meer goed maken, evenmin als hij zichzelf wel vrede kon geven; maar hij, die uit verwarring orde en uit zonde een hooger trap van heerlijkheid en geluk kon scheppen, onze hercheppende God, *Hij zal het doen*. God kan de zonde en haar zaad wegnemen. Halleluja!

Zondagmorgen is Ds. Huët in een eivol kerkgebouw te Goes opgetreden en predikte naar aanleiding van Lukas 24: 34: „De Heere is waarlijk opgestaan en is van Simon gezien.“

Zoo wordt door Ds. Huët dan nu erkend, dat de *Herant* gelijk had, en deze geestesoproeping metterdaad een werk van Satan is.

Maar wat doet Ds. Huët nu?

Hij wendt zich, hoewel hij Synodaal dominee is, niet tot de Synodale collega's, maar tot de „vrije kerken“, die hier en daar in het land, naast en tegenover de Synode, zijn opgericht. Kerkjes, waartoe o. a. de bekende Weteringkerk te Amsterdam behoort. En daar, in die kerk, laat hij door den voorganger van die kerk zijn ban op de geestesbezuersers leggen.

Maar, elieve, watvoor kerkelijk wezen is dat Synodaal genootschap dan toch?

Het heet een „Hervormde“, d. w. z. Gereformeerde kerk, en werpt de Gereformeerde predikers uit, om enkel Modernen, Groningers, Ethischen, Irenischen, Confessionelen, Arminianen en Antinomianen over te houden.

Voor schrijver dezes een banbul in optima forma, en voor Dr. Liefstuck, den Christusloochenaar, een lauwerkranen en eerelroon.

In Amsterdam kan er rijtje af op den kansel Ds. Berlage en Ds. Ternooy Apél, Ds. Geselschap en Ds. Deetman.

Te Delfshaven een voorlezer kerkelijk getuigt, omdat bij de achter Heere niet duidelijk genoeg hooren laat.

In Berkel een kerkelijk proces, over het

geld dat dominee opesicht voor niet gebruikte plaatsen in zijn bank. Zoo echt Paulinisch?

In Weesp het Synodaal gezag strafeloos geloopt, doordien de kerkeraad openlijk en officieel het standpunt der gebannen broeders inneemt.

En in Goes de leiding der kudde toevertrouwd aan een predikant, die, zelf lijdende aan erge onvastheid, onmogelijk vastheid aan de gemeente geven kon.

En zulk een „kerk“ noemt men dan de erfenisse der vaderen.

Dat durft men dan nog noemen de „martelaarskerk“ van weleer!

De Liefde had toch wel gelijk, toen hij op het Rusland indertijd een weinig den spot dreef met De la Saussayestellingen over deze martelaarskerk.

En dat de Christelijke Vrienden toen De la Saussaye bijvielen, en De Liefde uitstiet, was van die Christelijke Vrienden, gelijk Van Oosterwijk Bruyn terecht opmerkt, toch niet zeer Christelijk-helder gezien.

Toch neemt dit niet weg, dat Huët's breken met het Spiritisme ook ons een oorzaak van hartelijke vreugde is.

De vraag is nu maar: Op wat grond viel hij er van af?

Huët zocht altoos *subjectief* te staan. Hij dreef op aandoeningen, bevindingen, gewaarwordingen.

En zeker, daar ligt iets verleidelijks in.

Maar het heeft ook zijn booze zijde, en dit booze vindt zijn symbool in den slinger.

Ook in het kerkelijke waren we steeds zeer voor publiciteit.

De dagen zijn voorbij, dat enkele heeren in de stilte alle zaken der kerk afdeden, en de gemeente enkel ter kerk ging en voorts gaf in het zakje.

Ook voor de kerk moet thans geofferd, moet gegeven, en veel gegeven worden, en dit maakt, dat ieder graag weten wil wat er inkomt en waaraan het weegaat.

Dit heeft nu wel soms zijn bedenkelijke zijde.

Soms toch verleidt de wetenschap van wat er gecollecteerd is, den arme tot stoute, onbeschaamde eischen. Een goed saldo bluscht soms den ijver om te geven. En ook, bij publiciteit gaat men allicht vergeleken, en de gemeente die goed geeft, valt daardoor licht in de verzoeking om te stoffen op haar mildheid.

Op zich zelf hadden we die publiciteit dan ook liever niet, en het zou, o, zoo schoon zijn, indien alle gaven en giften geheel bedekt en onbekend inkwamen, en metterdaad de rechterhand nooit wist wat de linkerhand deed.

Maar het feit valt niet teloochenen, dat zoo ideale toestand soms een zeer korte poos en bij enkelen moge voorkomen, maar dat er geen kerkelijke kring van eenig omvang, in wat hoek der wereld ook, bekend is, die aan dat ideaal beantwoordt.

En dan kan deels het genoemde bezwaar wegvallen, indien de broeders Diakenen naar Gods ordinantie veel, en weinig naar den eisch van menschen luisteren; indien men, tegen het potjes maken op zijn hoede, de *nuttelijke* werking van een goed saldo het ééne jaar door de goede werking van een kwaad slot het daarop volgend jaar neutraliseert; en bij de predicatie des Woords meer principieel ook tegen het stoffen der gemeente op haar liefdadigheid waarschuwt.

En onder dit voorbehoud is publiciteit o. i. zeer geraden. Dat prikkelt de belangstelling; beschaamt eer dikwijls meer dan het verheft; toont aan de gemeente wat er noodig is en geeft alzo een maatstaf voor de uit te reiken gaven; en wekt ook den moed in nog zwakke gemeenten, die uit de cijfers van andere gemeenten zien, wat er gedaan kan worden.

In Engeland en Amerika heeft men dien weg der publiciteit dan ook reeds lang bewandeld. Gedeeltelijk is de Nederlandsche Gereformeerde kerk van Amsterdam dien weg ook reeds opgegaan, door elke drie maanden mededeeling van ontvangst en uitgaf te doen. En bij sommige Christelijke Gereformeerde kerken, b.v. bij die van Zaandam, is deze goede gewoonte reeds lang inheemsch.

Zoo berichtte deze kerk uit Zaandam nu weer in een kerkelijk jaarverslag, dat de gemeente klom van 1065 tot 1134 personen, en dat door deze kleine gemeente in de collecten, giften, plaatsenhuur en stuiversvereniging gedurende 1889 is opgebracht f 9758.86, of rond f 10,000, zijnde ongeveer f 10 per persoon, terwijl ongeveer evenveel is uitgegeven.

Bovendien werd nog besteed aan de Christelijke school f 2580, voor de bewaarschool f 310, en voor t. d. van verenigingen voor allerlei doel nog een ronde som van f 1300. In hoeverre alle deze verenigingen uitsluitend tot deze gemeente behooren, kunnen we niet beoordeelen; maar stellig overdrijven we niet, zoo we nog f 3000 van deze bedragen voor deze gemeente rekenen, zoodat het totaal tot ruim f 12 per persoon klimt.

Voor een kerk van 15,000 personen zou dit een cijfer geven van f 180,000, waarlijk geen klein bedrag.

En het wonderbaarste is, dat zulk een kleine gemeente, door zoo bijna bovenvermogen te geven, geenszins maatschappelijk verarmt, maar zuijnig wordt, zegen ondervindt, en ook maatschappelijk bloeit.

Zulk een jaarverslag van elke kerk blijft dan ook nog steeds ons ideaal. Een jaarverslag gelijk dat van Zaandam, waarin alles wat op het kerkelijk leven betrekking heeft, nauwkeurig en volledig wordt mededeeld, en waardoor elk lid te weten komt, hoe het met catechisatie, ziekenverpleging, schoolwezen, armenverzorging enz. staat. Liefst nog vermeerderd met accurate opgave van de gehouden vergaderingen der gemeente, en ook van het huishoudboek.

Zond dan elke kerk zulk een verslag

aan de classis in, en bracht de classis deze opgave in de Synode, dan kon aan een paar Deputaten worden opgedragen een verslag in resümte van alle verbonden kerken op te maken, en zulk een verslag zou leerzaam zijn en tot dank stemmen, beschamen, en prikkel tot verrijking van kerkelijk leven zijn.

Bekentenissen.

In de *Bazuin* wijst v. G. er op, hoe Ds. Van Lingen, de directeur van het Gymnasium te Zetten, deze navolgende *Bekentenissen* heeft afgelegd:

„Een broeder maakte ons opmerkzaam, dat wij vroeger omtrent het zoogenaamde Statuut der Chr. Geref. kerk in het algemeen omtrent de Chr. Geref. kerk anders schreven dan in het voorgaand nummer. Wij hebben de eerste jaargangen opgeslagen en enkele losse uitdrukkingen gevonden, welke ons nopen, volmondig de juistheid der opmerking te erkennen. Wij hebben vroeger te veel door den bril van anderen gezien; wij waren met vooroordelen vervuld; het Statuut zelf hadden wij nooit gelezen. Wij kenden het slechts uit aanhalingen en beschouwingen van anderen, die wij vertrouwden. Nu wij met eigen oogen zijn gaan zien en meer in bedaardheid, dan in de eerste opwinding kon verwacht worden hebben onderzocht en nagedacht, trekken wij gaarne het vroeger geschrevene over dat Statuut terug, en hopen, dat het menigen als ons zal gaan, wien het broederhart is opengezagen, en die biddend wenschen, dat nog eens alle ware belijders elken scheidsmuur mogen zien vallen.“

Het is volkomen natuurlijk, dat v. G. in de *Bazuin* met deze bekentenissen hooglijk ingenomen is. In zijn plaats zouden we dat ook zijn. Het is toch niets meer noch minder dan een openlijke bekentenissen van Ds. Van Lingen, dat hij met het beginsel der Doleantie gebroken heeft, en zich van nu af plaatst op het standpunt van diegenen onder de Christ. Gereformeerden, die het Reglement van 1869 achten te kunnen vasthouden.

Nu komt het natuurlijk niet in ons op, aan Ds. Van Lingen het recht te betwisten, om met de heeren Lindeboom c. s. tegenover ons en de heeren Wielenga c. s. te gaan staan.

Die vrijheid blijve hem onverlet.

Slechts drieërlei opmerking zij ons met het oog op deze bekentenissen geoorloofd.

De eerste is, dat Ds. Van Lingen in deze zijne bekentenissen de bestrijders van het Statuut in de *Bazuin* en de *Herant* ten toon stelt op een wijze, die voor de rechtbank der waarheid niet te verdedigen is.

Hij zegt toch, dat hij het Statuut slechts kende uit de aanhalingen en beschouwingen van anderen, maar het zelf nooit had gelezen; zoodat hij dus nu inzien ten onrechte in de heeren Wielenga c. s. en ons vertrouwen te hebben gesteld.

Dit nu is met de waarheid in strijd.

De critiek op dit Statuut is én door Docent Wielenga, én door ons, niet terloops, maar zoo volledig mogelijk gevoerd, en het *ghele Statuut* is overkocht en overvraagd in de *Herant* afgedrukt.

Van tweeën één dus, of Ds. Van Lingen las onze beschouwingen niet, of hij heeft in de *Herant* reeds voorlang heel het Statuut voor zich gehad; en aan hem moet dus, evenals aan ieder het recht ontzegd worden, om het nu van achteren voor te stellen alsof Ds. Wielenga c. s. en de *Herant* door verminste of verkorte aanhalingen hem en het publiek misleiden hadden.

In de tweede plaats zij opgemerkt, dat de positie van Ds. Van Lingen zuiverder zou zijn, zoo hij nu ook eenvoudig tot de Christ. Gereformeerden overging, onder dit z. i. niet verkeerde Statuut ging leven, en den heeren Lindeboom c. s. zijn steun bood, om dit, zoo hij acht, goede Statuut te helpen handhaven tegen de vele en kundige Christ. Gereformeerden, die er het Collegiale van hebben ingezien.

Vooraf voor den Directeur van het Gymnasium te Zetten is een onzekere positie allerminst gewenscht. En wat kwaad zou er in steken, indien op die wijs de Christ. Gereformeerden gelegenheid voor afzonderlijke gymnasiale opleiding ontvingen?

En onze derde opmerking is, dat Ds. Van Lingen, als wetenschappelijk man, beter zou doen, met de argumenten, die tegen het Statuut van 1869 zijn ingebracht, te weerleggen, dan er zich af te maken met een eenvoudige verklaring, die als uiting van zijn persoonlijke gevoelens door een ieder zal gerespecteerd worden, maar die op zichzelf niets zegt.

Ds. Van Lingen mag niet blijven hinken op twee gedachten.

In 1888 berichtte hij officieel aan de voorloopige Synode van Utrecht, dat hij geen *Dienaar des Woords* was; want dat hij de ordening die hij onder de organisatie van 1816 ontving, niet kon erkennen.

Toch staat het feit vast, dat Ds. Van Lingen in de Ned. Geref. kerk te Zetten het Woord en de Sacramenten bediende, en elders meer dan één kandidaat in den Dienst des Woords bevestigd heeft.

Dat nu klopt niet.

Dit is een zichzelf weerspreken.

En komt er nu bij, dat Ds. Van Lingen ons thans zelf bericht, hoe hij dusver „met vooroordeel beheet was“ en „slechts door den bril van anderen zag“, dan is onsen waarden directeur toch in aller belang aan te raden, dat hij klaren wijn ga inschenken.

Immers, gelijk het nu staat, ondermijnt hij zelf zijn positie in de kerken der Doleantie, en dat zonder onder de Christelijke Gereformeerden het volle vertrouwen te winnen.

A decided opinion is always the best.

Onder de gewichtige vergaderingen,